PEDRO CRUZ VILLALÓN
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2015. szeptember 8.[1]

**C-297/14. sz. ügy**

**Dr. Rüdiger Hobohm**
**kontra**
**Benedikt Kampik Ltd & Co. KG,**
**Benedikt Aloysius Kampik**
**és**
**Mar Mediterraneo Werbe- und Vertriebsgesellschaft für Immobilien SL**

(A Bundesgerichtshof [Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség — Polgári és kereskedelmi ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés — 44/2001/EK rendelet — Joghatóság fogyasztói szerződések esetén — 15. cikk, (1) bekezdés, c) pont — Másik tagállamra irányuló tevékenység — A fogyasztó tagállamára irányuló kereskedelmi és szakmai tevékenység fogalma — Megbízási szerződés, amely a vállalkozónak a fogyasztó tagállamára irányuló tevékenysége keretében korábban kötött szerződés gazdasági eredményének megvalósítását szolgálja”

1. A Bundesgerichtshof jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelme a fogyasztók esetén a 44/2001/EK rendelet[2] szerinti joghatósági ok elfogadásának lehetőségéről szól, egy olyan helyzetben, amelyben egy spanyolországi ingatlan megszerzése iránti közvetítési szerződés megkötését és teljesítését – a vállalkozó olyan tevékenységét, amely reklámozás útján Németországra irányult – követően megbízási szerződést kötöttek a hivatkozott ingatlanra vonatkozó adásvételi szerződéssel kapcsolatos váratlan események megoldására.

2. Ez az ügy ismét lehetőséget nyújt a Bíróság számára, hogy állást foglaljon a Brüsszel I. rendelet 15. cikke (1) bekezdése c) pontjának és a 16. cikke (1) bekezdésének értelmezéséről, amely rendelkezéseket az ítélkezési gyakorlat már számos alkalommal értelmezett, különösen a Pammer és Hotel Alpenhof ítéletben,[3] a Mühlleitner-ítéletben,[4] az Emrek-ítéletben,[5] valamint a Maletic-ítéletben.[6]

3. A hivatkozott esetektől eltérően, amelyekkel kapcsolatban a Bíróság mindig egyetlen szerződés keretében dönthetett az említett rendelkezésekkel kapcsolatban, a jelen ügy sajátossága, hogy olyan helyzetre vonatkozik, amelyben különböző szolgáltatásokra irányuló, időben eltérő keltezésű, több szerződés áll fenn, bár bizonyos kapcsolat van közöttük. Ahogy azt jeleztem, a nemzeti bíróság

1 — Eredeti nyelv: spanyol.

2 — A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; a továbbiakban: Brüsszel I. rendelet). 2015. január 10-től az említett rendeletet felváltotta a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 351., 1. o.).

3 — C-585/08 és C-144/09, EU:C:2010:740.

4 — C-190/11, EU:C:2012:542.

5 — C-218/12, EU:C:2013:666.

6 — C-478/12, EU:C:2013:735.

különösen azt kérdezi a Bíróságtól, hogy adott fogyasztó indíthat-e keresetet a lakóhelye szerinti bíróság előtt a vállalkozó ellen egy olyan szerződéssel kapcsolatban, amely érvelése szerint, nem tartozik közvetlenül a szerződéses partnernek a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamra irányuló tevékenysége keretébe, de amely a felek között korábban létrejött olyan szerződés gazdasági eredményének megvalósítását szolgálja, amely az említett tevékenység körébe tartozik.

4. A jelen ügyben a jogvita tehát azon meghatározott kérdésre összpontosul, hogy lehet-e úgy tekinteni, hogy a Brüsszel I. rendelet 15. cikke (1) bekezdésének c) pontjában foglalt feltételek teljesülnek a fogyasztó által egymást követően kötött olyan szerződések közötti kapcsolaton keresztül, amelyek egymással szorosan összefüggenek, közülük azonban kizárólag az elsőt kötötték közvetlenül a vállalkozó azon tevékenységi körében, amely reklámozás útján a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamra irányul.

## I – **Jogi háttér**

5. A Brüsszel I. rendelet (11), (12), (13) és (15) preambulumbekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(11) A joghatósági szabályoknak nagymértékben kiszámíthatóknak kell lenniük, és azt az elvet kell követniük, hogy a joghatóságot általában az alperes lakóhelye alapozza meg, és a joghatóságnak ezen az alapon mindenkor megállapíthatónak kell lennie, kivéve egyes pontosan meghatározott eseteket, amelyekben a per tárgya vagy a felek szerződéses szabadsága eltérő joghatósági okot kíván meg. A jogi személyek székhelyét a közös szabályok átláthatóságának fokozása és a joghatósági okok összeütközése elkerülése végett önállóan kell meghatározni.

(12) Az alperes lakóhelyén kívül a bíróság és a per közötti szoros kapcsolaton alapuló vagylagos joghatósági okokat is meg kell állapítani az igazságszolgáltatás megbízható működésének előmozdítása érdekében.

(13) A biztosítási, fogyasztói és munkaszerződésekkel kapcsolatban a gyengébb felet az érdekeinek megfelelő, az általános szabályoknál kedvezőbb joghatósági szabályokkal kell védelemben részesíteni.

[…]

(15) A harmonikus jogalkalmazás érdekében a párhuzamos eljárások lehetőségét el kell kerülni [helyesen: a minimumra kell csökkenteni], és biztosítani kell, hogy ne hozzanak egymással összeegyeztethetetlen határozatot két tagállamban. Világosan és hatékonyan kell szabályozni a perfüggőség és az összefüggő eljárások megoldását, valamint a felfüggesztés alapjául szolgáló időtartam meghatározásának tekintetében fennálló nemzeti eltérésekből adódó problémák elhárítását [helyesen: Világos és hatékony mechanizmust kell előírni a perfüggőség és az összefüggő eljárások megoldására, valamint azon problémák elhárítása érdekében, amelyek az azon időpont meghatározásának tekintetében fennálló nemzeti eltérésekből adódnak, hogy valamely eljárás mikortól tekintendő folyamatban lévőnek]. E rendelet alkalmazásában az említett időtartamot [helyesen: időpontot] önállóan kell meghatározni.”

6. A joghatóság megállapítására vonatkozó szabályokat a Brüsszel I. rendelet II. fejezete tartalmazza. E rendelet 2. cikke, amely az említett II. fejezet „Általános rendelkezések” című 1. szakaszában található, az (1) bekezdésében megállapítja, hogy az említett rendelet rendelkezéseire is figyelemmel „valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető”.

7. A Brüsszel I. rendelet ugyanezen szakaszában foglalt 3. cikkének (1) bekezdése értelmében „valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállam bíróságai előtt kizárólag e fejezet 2–7. szakaszában megállapított rendelkezések alapján perelhető”.

8. A Brüsszel I. rendelet II. fejezetének 4. szakasza a 15–17. cikket foglalja magában, és a fogyasztói szerződések esetén fennálló joghatóságra vonatkozik. A Brüsszel I. rendelet 15. cikkének (1) bekezdése a következőképpen szól:

„Valamely személy, a fogyasztó [helyesen: A valamely személy – fogyasztó –] által kereskedelmi vagy szakmai tevékenységén kívül eső céllal megkötött szerződéssel kapcsolatos ügyekben a joghatóságot a 4. cikk és az 5. cikk 5. pontjának sérelme nélkül e szakasz határozza meg, ha:

[…]

c) minden más esetben, a szerződést olyan személlyel kötötték, aki a fogyasztó lakóhelyének tagállamában kereskedelmi vagy szakmai tevékenységet folytat, vagy ilyen tevékenysége bármilyen módon az említett tagállamra, illetve több állam között az említett tagállamra is irányul, és a szerződés az ilyen tevékenység körébe tartozik.”

9. A Brüsszel I. rendelet 16. cikkének (1) bekezdése értelmében „a fogyasztó a másik szerződő fél ellen akár annak a tagállamnak a bíróságai előtt, ahol a fél lakóhellyel vagy székhellyel rendelkezik, akár saját lakóhelyének bíróságai előtt indíthat eljárást”.

## II – **A tényállás és az alapjogvitában lefolytatott eljárás**

10. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem egy olyan jogvita keretében kerül előterjesztésre, amely Rüdiger Hobohm felperes, illetve felülvizsgálatot kérelmező fél, és a Benedikt Kampik LTD & Co. KG, Benedikt Aloysius Kampik (a továbbiakban: B. Kampik) és a Mar Mediterraneo Werbe- und Vertriebsgesellschaft für Immobilien S.L. (a továbbiakban: Mar Mediterraneo társaság) alperesek, illetve a felülvizsgálati eljárásban az ellenérdekű felek, között van folyamatban.

11. 2005-ben B. Kampik egy „opciós szerződésnek” a Kampik Immobilien KG-val történő megkötését közvetítette R. Hobohm felperes számára, amely szerződés tárgyát egy spanyol városban, Deniában létesítendő üdülőingatlanban lévő lakásnak egy német építtetőtől való megszerzése képezte. Az említett ingatlant német nyelvű prospektussal többek között Németországban értékesítették. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az alperesek internetes reklámtevékenységet is folytatnak, és ennek során spanyolországi ingatlanügyletek közvetítését ajánlják fel.[7]

12. 2006-ban a felperes és felesége megkötötték az építtetővel az opciós szerződésben kilátásba helyezett adásvételi szerződést. Miután a vevők kifizették az összesen 62 490 euró összegű első két vételárrészletet, az eladó 2008-ban gazdasági nehézségekkel szembesült, így az ingatlan kivitelezése veszélybe került.

13. B. Kampik felajánlotta a felperesnek, hogy gondoskodik arról, hogy a lakás beköltözhető állapotba kerüljön. A felperes és felesége Spanyolországba utaztak, és ott B. Kampik részére közjegyzői okiratba foglalt meghatalmazást adtak érdekeik képviseletére a 2006-ban kötött ingatlan adásvételi szerződéssel kapcsolatban. A felperes egy 27 647 euróról, a harmadik vételárrészlet egy részösszegéről kiállított

7 — A Bundesgerichtshof nem vitatja, hogy az ügy érdemében eljáró bíróság azon megállapítását, hogy a spanyolországi székhelyű alperes által végzett közvetítési tevékenység Németországra irányult, és kiemel bizonyos jeleket, mint például azon tényt, hogy az interneten német nyelven kínálják a szolgáltatásokat, „.de” felső szintű doménnevet tartalmazó elektronikus levelezési címet tüntetnek fel, berlini telefonszámot adnak meg a „back office” telefonszámaként, és német nyelvű prospektusokat használnak.

bemutatóra szóló csekket adott át B. Kampiknak, és ez utóbbi a csekket beváltotta a szintén alperes, Mar Mediterraneo társaság számlájára. Végül 2009-ben R. Hobohm felperes B. Kampik részére további 1 448,72 eurót utalt át, amelyre ez utóbbi szerint, a felperes terhére bejegyzett jelzálogjog kiváltása és töröltetése céljából volt szüksége. A jelzálogjog törlésére ténylegesen nem került sor.

14. Miután az építtető fizetésképtelenségével összefüggésben a felek között nézeteltérés támadt, a felperes és felesége visszavonta a B. Kampik részére adott meghatalmazást. A felperes az átadott pénzösszegek visszafizetését kéri az alperesektől. Mindazonáltal a Landgericht, amelynek illetékességi területén a felperes lakóhelye található, és amelyhez a keresetet előterjesztette, a keresetet illetékesség hiányában elfogadhatatlanként elutasította. E határozattal szemben sikertelenül benyújtott fellebbezési kérelmet követően R. Hobohm felülvizsgálati kérelemmel fordult a kérdést előterjesztő bírósághoz.

## III – **Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés és a Bíróság előtti eljárás**

15. A Bundesgerichtshof a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„A [...] 44/2001 […] rendelet 16. cikke (1) bekezdésének második fordulatával összefüggésben értelmezett 15. cikke (1) bekezdése c) pontjának második fordulata alapján indíthat-e keresetet a fogyasztó a lakóhelye szerinti hely bíróságánál az Európai Unió valamely más tagállamában kereskedelmi vagy szakmai tevékenységet folytató szerződéses partnere ellen, ha a kereset alapjául szolgáló szerződés nem tartozik ugyan közvetlenül a szerződéses partner olyan tevékenysége körébe, amely a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamra irányul, a szóban forgó szerződés azonban annak a gazdasági eredménynek a megvalósítását szolgálja, amelyre a felek között korábban létrejött és már teljesített, a fent hivatkozott rendelkezések hatálya alá tartozó szerződés irányul?”

16. Az olasz, a portugál és a svájci kormány, valamint az Európai Bizottság terjesztett írásbeli észrevételt a Bíróság elé.

## IV – **Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről**

### A – *A Bíróság elé terjesztett észrevételek*

17. A Bíróság elé terjesztett valamennyi írásbeli észrevétel, az olasz kormányét kivéve, támogatja a Brüsszel I. rendelet 15. cikke (1) bekezdése c) pontjának a jelen ügyre való alkalmazását.

18. A portugál kormány megállapítja, hogy bár a 2005-ös első szerződés megszűnt az adásvételi szerződés megkötésével, így a 2008-as megbízási szerződés nincs közvetlen kapcsolatban az alperesek által interneten reklámozott tevékenységgel, mégis közvetlen kapcsolat van a két szerződés között, mivel az első közvetítési szerződés nélkül a megbízási szerződés, amely a vételt követően felmerült problémák megoldására irányult, nem létezne. Következésképpen a felperes védelmet érdemel a megbízási szerződés terén is, tekintettel arra, hogy ez utóbbi megkötése szorosan kapcsolódott az alperesekkel kötött első szerződéshez. Így e kormány rámutat, hivatkozással a Bíróság Emrek-ítéletére,[8] hogy a rendelet 15. cikke (1) bekezdésének c) pontjában foglalt feltételeken túl új feltételek megállapítása – mint például az arra alkalmazott mód, hogy a kereskedelmi és szakmai tevékenység a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamra irányuljon, és a szerződés megkötése között fennálló okozati összefüggés – ellentétes lenne e rendelkezés céljaival. Mindazonáltal az a tény, hogy az alperesek

8 — C-218/12, EU:C:2013:666.

Németországra irányuló tevékenysége a megbízási szerződés alapját képezi, a 44/2001 rendelet 15. cikke (1) bekezdése c) pontja második fordulatának alkalmazhatóságára utaló jelnek tekintendő. Végeredményben a portugál kormány igenlő választ javasol adni az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre.

19. Az Európai Bizottság, emlékeztetvén arra, hogy a Brüsszel I. rendelet 15. cikke (1) bekezdésének c) pontja az alperes lakóhelye szerinti általános joghatósági szabály alóli kivételt képez, és hogy ezért megszorítóan kell értelmezni, azt is megállapítja, hogy az e rendelkezésben foglalt fogalmakat önállóan kell értelmezni, különös figyelemmel a rendelet rendszerére és céljaira. A portugál kormányhoz hasonlóan a Bizottság hangsúlyozza, hogy az alperes Németország felé irányuló közvetítési tevékenysége az adásvételi szerződés és a később megkötött megbízási szerződés alapját is képezi. Így az alperes közvetítési tevékenysége és a megbízási szerződés között szoros tartalmi kapcsolat áll fenn. Következésképpen az első közvetítési szerződés és a megbízási szerződés elválaszthatatlanul kapcsolódnak egymáshoz, ez indokolja, hogy a fogyasztó számára kedvező joghatósági ok nem kizárólag az elsőre, hanem az utóbbira is alkalmazandó legyen. A Bizottság azzal folytatja, hogy ez az értelmezés összhangban van a Bíróság Maletic-ítéletével.[9] Végezetül a fogyasztó lakóhelye szerinti joghatósági ok kiszámíthatóságának követelményét illetően, a Bizottság kiemeli, hogy az alperes számára ésszerűen kiszámítható volt, hogy az általa kötött közvetítési szerződésre irányadó szabályozást a megbízási szerződésre is alkalmazni lehet, mivel a két szerződés elválaszthatatlanul kapcsolódik egymáshoz.

20. A svájci kormány megállapítja, hogy a Brüsszel I. rendelet 15. cikke (1) bekezdésének c) pontja alapján a szerződésnek olyan szolgáltatásra kell vonatkoznia, amelyet a szóban forgó kereskedelmi tevékenység keretében ajánlanak, még akkor is, ha a szolgáltató reklámtevékenysége, amelyből kitűnik tevékenységének a fogyasztó lakóhelye szerinti állam felé való irányultsága, nem e sajátos tevékenységre vonatkozik: azon szolgáltatások nyújtásáról van tehát szó, amelyek bár nem tartoznak a vállalkozó által szokásosan nyújtott szolgáltatások közé, mégis a szokásos tevékenységével kellő tartalmi kapcsolat mutatnak és azokat a vállalkozás ugyanazon szervezetének keretében nyújtja. Ezenkívül valamennyi olyan szolgáltatásra, amely egy adott kereskedelmi tevékenységhez kapcsolódhat, egyetlen szabályozást kellene alkalmazni, gyakorlati és elvi okok miatt is. A svájci kormány különösen hangsúlyozza, hogy a vállalkozó által nem hivatalosan nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatban a fogyasztóvédelem iránti igény szintje alacsonyabb, mivel a szolgáltatásokat nem általánosan korlátlan számú személynek nyújtják, hanem egyedileg egy adott ügyfélnek: ebben az esetben a szolgáltatás nyújtója tisztában van azzal, hogy olyan személlyel köt szerződést, aki egy másik tagállamban lakik.

21. Az olasz kormány a Bírósághoz benyújtott többi észrevétellel ellenkező álláspontot képviselve azt hangsúlyozza, hogy a 15. cikk (1) bekezdésének c) pontját az általános szabály alóli kivételként megszorítóan kell értelmezni. A lakás megszerzése és a későbbi megbízási szerződés közötti kapcsolat nem igazolja az említett, a 16. cikk (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett rendelkezésnek a megbízási szerződésre való alkalmazását. Jóllehet az olasz kormány elfogadja, hogy a fent említett különös joghatóság kiterjeszthető olyan esetekre, amelyben a járulékos szerződés jogi-okozati szempontból szükséges kapcsolatban áll a főszerződéssel, azonban a jelen ügy tárgyát képezőhöz hasonló, a pusztán gazdasági és gyakorlati kapcsolat miatt fennálló helyzetben nem erről van szó. Más esetben a kiterjesztő értelmezés a tényállás mesterséges, a joghatóságra vonatkozó rendes szabályok megváltoztatásának kizárólagos célját szolgáló felépítéséhez vezethetne.

9 — C-478/12, EU:C:2013:735.

B – *Elemzés*

1. Előzetes megjegyzések és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés átfogalmazása

22. Amint azt fentebb kifejtettem, a Bundesgerichtshof azt kérdezi, hogy a fogyasztók tekintetében a Brüsszel I. rendelet 16. cikkének (1) bekezdése alapján fennálló különös joghatósági ok alkalmazható-e a fogyasztó és a vállalkozó között létrejött olyan szerződéssel kapcsolatban, amely nem tartozik közvetlenül vállalkozó azon tevékenységei körébe, amelyek a szóban forgó rendelet 15. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében véve a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamra irányulnak reklámtevékenysége révén, de amely mindazonáltal szorosan kötődik az ugyanezen felek között létrejött korábbi szerződéshez, amely azonban nyilvánvalóan teljesíti ez utóbbi rendelkezés feltételeit.

23. Márpedig az alábbiakban kifejtendő okok miatt úgy vélem, hogy át kell fogalmazni az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés szövegét annak érdekében, hogy a Bíróság hasznos választ adhasson.

24. Ezt megelőzően, úgy gondolom, érdemes néhány általános jellegű megállapítást tenni.

25. A jelen ügy problémakörének vizsgálatához szükséges kiindulópontot a Brüsszel I. rendelet 15. cikke (1) bekezdésének szövege adja. E rendelkezést a Bíróság ítélkezési gyakorlata már értelmezte, többször is megállapítva a rendelkezésnek a három feltétel együttes teljesülése esetén való alkalmazhatóságát. [10]

26. Először is, az egyik szerződő félnek fogyasztói minőségben, azaz szakmai tevékenységétől kívül esőnek tekinthető keretek között kell eljárnia. [11] A jelen ügyben nem vitatott, hogy míg az alapeljárásban alperesek szakmai tevékenységük gyakorlása keretében jártak el, a felperes, R. Hobohm magánszemélyként járt el.

27. Másodszor, a fogyasztó és a szakmai tevékenységet folytató személy közötti szerződést ténylegesen meg kell kötni. [12] E tekintetben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból egyértelműen kitűnik, hogy a Hobohm házaspár és B. Kampik között 2008-ban létrejött a vitatott megbízási szerződés. Az alapeljárás többi alperesével kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy Bundesgerichtshof kifejezetten hangsúlyozta, hogy az alapeljárás jelenlegi felülvizsgálati szakaszában nem releváns az a kérdés, hogy a felperes érvei megalapozzák-e az összes alperessel szembeni szerződéses igény fennállást, mivel a fellebbviteli bíróság nem vizsgálata a felperes érveinek megalapozottságát. A Bundesgerichtshof szerint ezért az előterjesztett kérdés valamennyi alperes tekintetében releváns, annak köszönhetően, hogy mindannyiukkal szemben felmerülhetnek szerződéses igények. E megállapításokra figyelemmel úgy vélem, hogy a jelen ügyben nem a Bíróság feladata eldönteni, hogy a felperes és a három alperes között fennáll-e szerződéses jogviszony.

28. Harmadszor, a szerződésnek a hivatkozott 15. cikk (1) bekezdésében foglalt kategóriák egyikébe kell tartoznia, [13] ezek közül az alapjogvita szempontjából a c) pontban felsorolt kategória a releváns, [14] amelyet a Bíróság ítélkezési gyakorlata már értelmezett.

10 — Česká spořitelna ítélet (C-419/11, EU:C:2013:165, 30. pont); Kolassa-ítélet (C-375/13, EU:C:2015:37, 23. pont).

11 — A fogyasztónak a Brüsszeli Egyezmény és a Brüsszel I. rendelet szerinti fogalmáról lásd például: Shearson Lehman Hutton-ítélet (C-89/91, EU:C:1993:15); Gabriel-ítélet (C-96/00, EU:C:2002:436); Gruber-ítélet (C-464/01, EU:C:2005:32); Česká spořitelna ítélet (C-419/11, EU:C:2013:165).

12 — Česká spořitelna ítélet (C-419/11, EU:C:2013:165), 30. pont. A fogyasztó és a szakmai tevékenységet folytató személy közötti szerződés fennállásának feltételéről lásd legutóbb: Kolassa-ítélet (C-375/13, EU:C:2015:37) 29. és azt követő pontok.

13 — Česká spořitelna ítélet, (C-419/11, EU:C:2013:165), 30. pont.

14 — A jelen jogvita szempontjából nem relevánsak a Brüsszel I. rendelet 15. cikke (1) bekezdésének a) [amikor a szerződés tárgya ingó dolgok részletfizetésre történő értékesítése], és b) [amikor a szerződés tárgya olyan részletekben visszafizetendő kölcsön vagy bármely egyéb hitel, amelyet áruk vételének finanszírozására nyújtanak] pontjában meghatározott kategóriák.

29. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az említett rendelkezés alkalmazhatóságához két feltételnek is teljesülnie kell. Először is vagylagos jelleggel az szükséges, hogy az vállalkozó tevékenységét a fogyasztó lakóhelyének tagállamában folytassa, vagy ilyen tevékenysége bármilyen módon az említett tagállamra, illetve több állam közül a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamra is irányuljon. Másodszor pedig az is szükséges, hogy a vitatott szerződés e tevékenységek körébe tartozzon. [15]

30. A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy a 2008-ban létrejött megbízási szerződés önmagában vizsgálva nem felel meg a 44/2001 rendelet 15. cikke (1) bekezdése c) pontjának második fordulatában foglalt feltételeknek, különösen mivel a megbízási szerződéssel vállalt, az ügy ellátását biztosító tevékenység nem sorolható a Németországra irányuló, ingatlanszerzésről szóló szerződések megkötésére vonatkozó közvetítési tevékenység körébe. Mindazonáltal e bíróság ugyanakkor arra hajlik, hogy úgy tekintse, hogy a közvetítési szerződés és a megbízás szerződés között kellően erős kapcsolat áll fenn ahhoz, hogy a hivatkozott rendelkezés szerinti feltételek fennállását megállapítsa, a teleologikus értelmezésre támaszkodva, és kiemelve az alperesek Németországra irányuló tevékenysége, amely az első közvetítési szerződést eredményezte, és a megbízási szerződés között fennálló okozati összefüggést. A Bundesgerichtshof ugyanis megállapítja, hogy mindkét szerződés ugyanazt a célt szolgálja – a lakás megszerzését és tényleges használatát –, ezért a két jogviszonyt együttesen kell vizsgálni.

31. Így a kérdést előterjesztő bíróság különösen azt hangsúlyozza, hogy az Emrek-ítélet szerint, [16] bár nem szükséges feltétel, az okozati összefüggést úgy kell tekinteni, mint az „irányuló tevékenységre” vonatkozó jelet. A Bundesgerichtshof mindazonáltal kétségeit fejezi ki ezen értelmezés elfogadhatóságával kapcsolatban annyiban, amennyiben az ítélkezési gyakorlat szerint a Brüsszel I. rendelet 15. cikke (1) bekezdésének c) pontját megszorítóan kell értelmezni.

32. Ennél a pontnál ki kell emelni, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés, ahogy azt a Bundesgerichtshof megfogalmazta, a Brüsszel I. rendelet 15. cikke (1) bekezdése c) pontjának a benne foglalt két feltétel teljesítésétől „elválasztott” alkalmazhatóságáról szól. A kérdést előterjesztő bíróság ugyanis azt kérdezi, hogy egy olyan helyzetben, amelyben a vállalkozó tevékenysége a fogyasztó tagállamára irányul, a Brüsszel I. rendelet 15. cikke (1) bekezdésének c) pontja – egy korábban kötött szerződéssel fennálló tartalmi összefüggés alapján – alkalmazható-e az olyan szerződés tekintetében, amelyet nem az említett tevékenységgel kapcsolatosan kötöttek, hanem az ugyanezen vállalkozó által folytatott olyan tevékenységre, amely nem közvetlenül a fogyasztó tagállamára irányul.

33. E tekintetben meg kell állapítani, hogy a Brüsszel I. rendelet 15. cikke (1) bekezdése c) pontjának két feltétele között a belső kapcsolat nyilvánvaló, és megköveteli, hogy a szerződés a vállalkozónak a fogyasztó államára irányuló tevékenységei keretébe tartozzon. A kérdést előterjesztő bíróság által megfogalmazott szöveggel előzetes döntéshozatalra felvetett kérdés tehát szükségképpen nemleges választ eredményezne.

34. Véleményem szerint azonban a hasznos válaszadás érdekében át kell fogalmazni az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést, mivel éppen az „irányuló tevékenység” fogalmának értelmezése az a kérdés, amely az előzetes döntéshozatalra utaló határozat és a Bírósághoz benyújtott írásbeli észrevételek tárgyát is képezi.

15 — Mühlleitner-ítélet (C-190/11, EU:C:2012:542), 36. pont.

16 — C-218/12, EU:C:2013:666.

35. Ezen okok alapján úgy vélem, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztendő kérdést a következőképpen lehet megfogalmazni: „Értelmezhető-e a Brüsszel I. rendelet 16. cikke (1) bekezdésének második fordulatával összefüggésben értelmezett 15. cikke (1) bekezdése c) pontjának második fordulata úgy, hogy e rendelkezés alkalmazható olyan szerződéssel kapcsolatban, amely a felek között korábban létrejött és már teljesített azon szerződés által kitűzött gazdasági eredmény megvalósítását szolgálja, amely a vállalkozónak a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamra irányuló kereskedelmi vagy szakmai tevékenységei körébe tartozik?”

2. Az „irányuló tevékenység” fogalma és az „okozati összefüggésre” utaló jel

36. Először is, az „irányuló tevékenység” fogalmának értelmezésére történő hivatkozáskor, amely fogalmat a Brüsszel I. rendelet nem határoz meg, emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság az állandó ítélkezési gyakorlatában hangsúlyozta, hogy a Brüsszel I rendeletben használt fogalmakat autonóm módon, a rendelet szerkezetére és céljaira utalva kell értelmezni.[17] E célok között található, amint az a szóban forgó rendelet (13) preambulumbekezdéséből következik, különös kapcsolatban a 15. cikk (1) bekezdésének c) pontjával, a másik szerződő félnél [gazdasági értelemben] gyengébbnek és jogi kérdésekben kevésbé jártasnak tartott fogyasztó védelmének feladata,[18] valamint „a párhuzamos eljárások lehetőségének elkerülése, és annak biztosítása, hogy ne hozzanak egymással összeegyeztethetetlen határozatot két tagállamban”[19].

37. Másrészről, szintén a Bíróság ítélkezési gyakorlatát követve, meg kell jegyezni, hogy bár kétségtelen, hogy a Brüsszel I. rendelet 15. cikke (1) bekezdése c) pontjának és 16. cikkének célja a fogyasztók védelme, ez nem jelenti azt, hogy e védelem abszolút lenne.[20] Így, amint azt a Bundesgerichtshof is kiemelte, a 15. cikk (1) bekezdése c) pontjának a Brüsszel I. rendelet rendszere alóli kivételt képező jellege megakadályozza, hogy a fogyasztók védelmére irányuló célt kiterjesztően értelmezzék. A rendelet 15. cikkének (1) bekezdése ugyanis kivételt képez az e rendelet 2. cikkének (1) bekezdésében meghatározott általános joghatósági szabály alól, amely azon tagállam bíróságainak joghatóságát mondja ki, amelynek területén az alperes lakóhelye található, valamint az ugyanezen rendelet 5. cikkének 1. pontjában meghatározott, a szerződések esetén előírt különös joghatósági szabály alól is, amelynek értelmében az eljárás tárgyát képező kötelezettség teljesítésének helye szerinti bíróság rendelkezik hatáskörrel”[21]. Következésképpen a Brüsszel I. rendelet 15. cikke (1) bekezdésének c) pontját megszorítóan kell értelmezni.[22]

38. E megállapításokra tekintettel nyilvánvaló, hogy a Brüsszel I. rendelet 16. cikkének (1) bekezdése értelmében vett, a fogyasztók lakóhelye szerinti joghatósági ok alkalmazásának elfogadása mindenesetre és az egyetlen olyan ok alapján, amely szerint egy szerződésnek, bár önmagában nem teljesíti az említett rendelet 15. cikke (1) bekezdésének c) pontjában foglalt feltételeket, tartalmi kapcsolata van a felek között korábban létrejött szerződéssel, a szóban forgó rendelkezés kiterjesztő értelmezését eredményezné, amelyet el kell utasítani, figyelemmel a fogyasztók tekintetben fennálló különös joghatósági oknak a Brüsszel I. rendelet általános rendszerében betöltött kivételes jellegére.[23]

17 — Lásd például: Pammer és Hotel Alpenhof ítélet (C-585/08 és C-144/09, EU:C:2010:740), 55. pont; Mühlleitner-ítélet (C-190/11, EU:C:2012:542), 28. pont; Česká spořitelna ítélet (C-419/11, EU:C:2013:165, 25. pont).

18 — Lásd többek között: Ilsinger-ítélet (C-180/06, EU:C:2009:303), 41. pont; Mühlleitner-ítélet (C-190/11, EU:C:2012:542), 29. pont; Česká spořitelna ítélet (C-419/11, EU:C:2013:165), 33. pont.

19 — Lásd: a Brüsszel I. rendelet (11) preambulumbekezdése; Maletic-ítélet (C-478/12, EU:C:2013:735), 30. pont.

20 — Pammer és Hotel Alpenhof ítélet (C-585/08 és C-144/09, EU:C:2010:740), 70. pont.

21 — A Pammer és Hotel Alpenhof ítélet (C-585/08 és C-144/09, EU:C:2010:740), 53. pont; Mühlleitner-ítélet (C-190/11, EU:C:2012:542), 26. pont; Česká spořitelna ítélet (C-419/11, EU:C:2013:165), 26. pont.

22 — Ugyanott. Lásd szintén a Brüsszeli Egyezménnyel kapcsolatban többek között: Shearson Lehman Hutton ítélet (C-89/91, EU:C:1993:15), 16. pont; Benincasa-ítélet (C-269/95, EU:C:1997:337), 13. pont; Gruber-ítélet (C-464/01, EU:C:2005:32), 32. pont.

23 — Azon feltétellel kapcsolatban, miszerint a fogyasztó és a vállalkozó közötti szerződést ténylegesen meg kell kötni, a Bíróság elutasította a kiterjesztő értelmezést és megállapította, hogy e feltétel „nem értelmezhető úgy, hogy ez a követelmény szerződések olyan láncolata esetén is teljesül, amelynek értelmében a szóban forgó, szakmai tevékenységet végző személy bizonyos jogait és kötelezettségeit a fogyasztóra ruházzák át”, Kolassa-ítélet (C-375/13, EU:C:2015:37), 30. pont.

39. A továbbiakban általam kifejtendő okok miatt azonban úgy vélem, hogy a tartalmi okozati összefüggés fennállása olyan jelet képezhet, amely alapján a nemzeti bíróság megállapíthatja, hogy a Brüsszel I. rendelet 15. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében véve a fogyasztó tagállamára „irányuló tevékenységről” van szó.

40. E tekintetben emlékeztetni kell, hogy a Bíróság az Emrek-ítéletben kimondta, hogy az okozati összefüggés fennállása, bár nem olyan követelmény, amellyel a Brüsszel I. rendelet 15. cikke (1) bekezdésének c) pontja szerinti feltételeket ki kellene egészíteni, [24] akár „irányuló tevékenységre” vonatkozó jelet is képezhet, ugyanazon jogcímen, mint az olyan, távollévők közötti kapcsolatfelvétel, amely ahhoz vezet, hogy a fogyasztó távollévőként szerződéses formában kötelezettséget vállal. [25]

41. Mindazonáltal az említett ítélkezési gyakorlat az Emrek-ügy (C-218/12, EU:C:2013:666) sajátos körülményeihez igazodik, amelyben az okozati összefüggés alapvetően eltérő helyzetben merült fel. Az említett ügyben különösen az okozati összefüggést úgy vizsgálták mint a Brüsszel I. rendelet 15. cikke (1) bekezdése c) pontjának alkalmazásához szükséges feltételt, amelynek hiánya jelentősen akadályozná annak megállapítását, hogy egy tevékenység a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamra „irányuljon”. A Bíróság pedig ilyen összefüggésben állapította meg, hogy bár az okozati összefüggés nem válhat íratlan követelménnyé annak megállapításához, hogy meghatározott tevékenység adott tagállamra irányul-e, azonban e tekintetben mégiscsak egy jelet képezhet.

42. A jelen ügyben ezzel szemben olyan helyzet áll fenn, amelyben az okozati összefüggés nem a 15. cikk (1) bekezdésének c) pontja alkalmazására vonatkozó jelentős akadályként vetődik fel, hanem az alkalmazását megalapozó egyetlen tényezőként. E tekintetben az alapeljárás körülményei között kétségtelen, hogy az alperesnek a fogyasztó lakóhelye szerinti államra reklámozás útján irányuló szakmai tevékenysége, valamint az ennek következtében megkötött szerződés olyan elemek, amelyek csaknem mechanikus okozati összefüggéssel a 2008-as megbízási szerződéshez kötődnek.

43. Márpedig, ahogy arra a kérdést előterjesztő bíróság helyesen rámutat, itt nem arról van szó, hogy az alapeljárás felei között létrejött bizalmi viszony térbeli és időbeli okozati összefüggését az első szerződéses jogviszony keretében kell értékelni. Kétségtelen, ahogy azt az olasz kormány is megállapítja, hogy jogi-okozati szükséglet szempontjából nincsen fő és mellék szerződési viszony. Márpedig az „irányuló tevékenység” jeleként itt említett okozatiság megköveteli a jogviszonyok közötti erős belső, tartalmi kapcsolódást, amelyet a jelen ügyben az a körülmény képez, hogy a megbízási szerződés tárgya éppen az ugyanazon felek között létrejött első szerződés gazdasági eredményeinek elérése.

44. Mindazonáltal, bár megállapítható, hogy ebben az értelemben vett okozati összefüggés az egyik olyan jelnek tekinthető, amely alapján meghatározható az alperes szakmai tevékenységének iránya, ez nem az egyetlen tényező, amely alapján megállapítható a Brüsszel I. rendelet 15. cikke (1) bekezdésének c) pontja szerinti feltételek teljesítése, és ez még inkább érvényes, ha az okozati összefüggés közvetlen, ahogy ez az alapeljárásban történik. A megbízási szerződés megkötése nem közvetlenül az alperes vállalkozónak a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamra irányuló reklámozási tevékenységéből fakad, hanem azon váratlan eseményekből, amelyek a harmadik személlyel kötött adásvételi szerződés teljesítéséből származó problémák eredményeként merültek fel.

24 — C-218/12, EU:C:2013:666, 21. pont.

25 — Ugyanott, 29. pont. Ahogy azt az Emrek-ügyre vonatkozó indítványomban kiemeltem, „[...] a szerződéskötést előkészítő tevékenység megléte, akárcsak a bizonyított okozati összefüggés esetleges fennállása, anélkül hogy ez a 44/2001 rendelet 15. cikke (1) bekezdésének c) pontjában kifejezetten előírt tényállási elemekhez adandó, íratlan tényállási elem lenne, jelentősen megkönnyíti a nemzeti bíróság munkáját annak meghatározásakor, hogy valamely gazdasági tevékenység egy adott tagállam felé irányul-e”. Emrek-ügyre vonatkozó indítvány (C-218/12, EU:C:2013:494), 31. pont.

45. Így a nemzeti bíróság feladata elbírálni, hogy a rendelkezésre álló összes információ alapján más olyan jelek is megállapíthatók-e az ismertetett okozati összefüggésen kívül, amelyek alapján levonható az a következtetés, hogy a vállalkozó olyan tevékenységi köréről van ténylegesen szó, amely a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamra irányul. Ilyen jel lehet, nem kimerítő jelleggel: a vállalkozó által végzett tevékenységek és a reklám eszközével vagy bármely más módon a fogyasztó tagállamára irányuló tevékenységek közötti kapcsolat foka; az a körülmény, hogy a vállalkozó az ügy ellátására irányuló szolgáltatásait szokásosan más tagállamban lakóhellyel rendelkező olyan ügyfelek számára nyújtja, akiknek ingatlanközvetítési szolgáltatást is biztosít; vagy hogy a különböző típusú szolgáltatásokat a vállalkozás ugyanazon szervezetének keretében nyújtja, oly módon, hogy a fogyasztó számára ésszerűen nem kiszámítható, hogy a szerződések tekintetében mely bíróság joghatósága állapítható meg.

46. Így el lehet érni a Brüsszel I. rendelet (11) preambulumbekezdésében megfogalmazott azon célkitűzésének tiszteletben tartását, hogy biztosítani kell a joghatósági kikötés kiszámíthatóságát, fokozva ezáltal az Unióban letelepedett személyek jogi védelmét. Ugyanúgy lehetővé teszik a felperesnek azon bíróság nehézségek nélküli azonosítását, amelyhez fordulhat, másrészt az alperesnek annak ésszerűen történő felmérését, hogy mely bíróság előtt indítható ellene eljárás. [26]

47. A fent kifejtettek alapján úgy vélem, hogy a jelen ügy egyik kiegészítő körülményét is meg kell még vizsgálni. Ki kell ugyanis emelni, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kifejezetten rámutat arra, hogy B. Kampik „felajánlotta a felperesnek, hogy gondoskodik arról, hogy a lakás beköltözhető állapotba kerüljön”, illetve ezt követően R. Hobohm és felesége Spanyolországba utaztak, és megkötötték a megbízási szerződést. Az e tekintetben rendelkezésre álló részletesebb adatok hiányában, mindenesetre a nemzeti bíróság feladata meghatározni, hogy az alperesek ténylegesen ajánlatot tettek-e a fogyasztónak a megbízási szerződés megkötésével kapcsolatban az alapeljárásban.

48. A kérdést előterjesztő bíróság azonban kiemelte, hogy a megbízási szerződés tárgyát képező tevékenységgel kapcsolatban nincs semmilyen, a Bíróság által a Pammer és Hotel Alpenhof ítéletben [27] megállapított, alapvetően a reklámhoz fűződő jel, sem ezzel egyenértékű jel.

49. Márpedig hangsúlyozni kell. hogy a Brüsszel I. rendelet 15. cikke (1) bekezdésének c) pontja nem írja elő, hogy a vállalkozó tevékenysége reklámon keresztül, [28] hanem kifejezetten arra hivatkozik, hogy az *bármilyen módon* irányuljon a fogyasztó tagállamára.

50. Ezért itt meg kell állapítani, hogy a Bíróság a Pammer és Hotel Alpenhof ítéletben első és legnyilvánvalóbb feltételként jelölte meg az „e tagállam fogyasztóival való kereskedési szándék valamennyi egyértelmű megnyilvánulását”, amely lehetővé teszi annak meghatározását, hogy a tevékenység fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamra irányul-e. [29]

26 — Lásd e tekintetben: Hypoteční banka-ítélet (C-327/10, EU:C:2011:745), 44. pont; eDate Advertising és társai ítélet (C-509/09 és C-161/10, EU:C:2011:685), 50. pont.

27 — C-585/08 és C-144/09, EU:C:2010:740. E jellemzők a következők: „a szóban forgó tevékenység nemzetközi jellege, mint bizonyos idegenforgalmi tevékenységek, a telefonszám nemzetközi előhívóval együtt történő feltüntetése, a kereskedő székhelye szerinti tagállamétól – például ».de« – eltérő vagy semleges – mint például ».com« vagy ».eu« – felső szintű doménnév használata, a szolgáltatás nyújtásának helyére egy vagy több más tagállamból kiinduló útvonalak leírása, különböző tagállamokban lakóhellyel rendelkező ügyfelekből összetevődő nemzetközi ügyfélkör említése, többek között az ilyen ügyfelek nyilatkozatainak közzétételével”, 83. pont.

28 — E tekintetben Magnus, U. és Mankowski, P., *Brussels I Regulation*, 2nd Revised Edition, (München, 2012.), 380. o., valamint Mankowski, P., „Zum Begriff des »Ausrichtens« auf den Wohnsitzstaat des Verbrauchers unter Art. 15 Abs. 1 lit. c EuGVVO”, *Verbraucher und Recht*, 2006., 289–294. o.

29 — C-585/08 és C-144/09, EU:C:2010:740, 80. pont.

51. Egyébként a Brüsszeli Egyezmény [30] 13. cikke első bekezdésének 2. pontja, amely ugyanazt a helyet foglalta el, és ugyanazt – a fogyasztót mint gyengébb felet védő – szerepet töltötte be, mint a Brüsszel I. rendelet 15. cikke (1) bekezdésének c) pontja, [31] már megállapította a fogyasztók tekintetében fennálló joghatósági ok alkalmazhatóságát – többek között és az említett rendelkezés által meghatározott korlátozásokkal – azon szerződésekkel kapcsolatban, amelyek megkötését a fogyasztó lakóhelye szerinti államban reklám vagy kifejezett vételi *ajánlat* előzi meg. Így az uniós jogalkotónak a Brüsszeli Egyezmény 13. cikkének (1) bekezdése által nyújtott védelem körének meghaladására irányuló egyértelmű szándékának [32] következtében a „bármilyen módon” fogalom célja, hogy ne kizárólag a reklámozás minden formája tartozzon bele, hanem a vállalkozó és a fogyasztó között az ajánlaton keresztül létrejövő közvetlen kapcsolatot is magában foglalja. [33]

52. E tekintetben a Bíróság a Pammer és Hotel Alpenhof ítéletben is kimondta, hogy „a 15. cikk (1) bekezdése c) pontjának szövegét úgy kell tekinteni, hogy az tartalmazza és felváltja a korábbi »kifejezett vételi ajánlat« és »reklám« kifejezéseket, és amint a »bármilyen módon« kifejezés is jelzi, tevékenységek szélesebb körét foglalja magába” [34].

53. Márpedig egy ajánlat fennállásával kapcsolatos igenlő megállapítás esetén nyilvánvaló, hogy az ajánlat olyan elem, amely kiemeli a vállalkozó azon „akaratának kifejezett megnyilvánulását”, hogy szolgáltatásait egy másik tagállamban lakóhellyel rendelkező fogyasztó felé „irányítsa”, amely fogyasztó egyébként ügyfélnek minősül egy korábbi szerződéses viszony keretében, amely azon tevékenysége körébe tartozik, amely egyértelműen más tagállamra irányul.

54. Összefoglalva, a fent kifejtettekre tekintettel véleményem szerint a Brüsszel I. rendelet 16. cikke (1) bekezdésének második fordulatával összefüggésben értelmezett 15. cikke (1) bekezdése c) pontjának második fordulatát úgy kell értelmezni, hogy az alapjogvita sajátos körülményei között az ugyanazon felek között korábban létrejött olyan szerződés fennállása, amely tekintetében tartalmi okozati összefüggés van, jelnek tekinthető annak megállapításához, hogy a szakmai tevékenység a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamra „irányul”, ezt a nemzeti bíróság rendelkezésére álló valamennyi információ fényében kell értékelni.

55. Ezenkívül, amennyiben a nemzeti bíróság arra a következtetésre jut, hogy a vállalkozó ajánlatot tett a fogyasztónak, meg kell állapítani, hogy az említett ajánlat a „bármilyen módon” fogalmába sorolható, amellyel a vállalkozó a tevékenységét a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamra irányíthatja.

30 — A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény (HL 1972. L 299., 32. o; egységes szerkezetbe foglalt változat szövege: HL 1998., C 27., 1. o.).

31 — Česká spořitelna ítélet (C-419/11, EU:C:2013:165), 28. pont; Ilsinger-ítélet (C-180/06, EU:C:2009:303), 41. pont; Pammer és Hotel Alpenhof (C-585/08 és C-144/09, EU:C:2010:740), 57. pont; Mühlleitner-ítélet (C-190/11, EU:C:2012:542), 29. pont.

32 — A Bíróság rámutatott, hogy a Brüsszeli Egyezmény valamely rendelkezése és a Brüsszel I. rendelet valamely rendelkezése közötti ilyen megfogalmazásbeli hasonlóság esetén e rendelet (19) preambulumbekezdésének megfelelően biztosítani kell e két szabályozás értelmezésének folytonosságát (Ilsinger-ítélet, C-180/06, EU:C:2009:303, 58. pont). Az említett rendelet 15. cikke és a brüsszeli Egyezmény 13. cikke közötti jelentős megfogalmazásbeli különbségek ellenére ki kell emelni, hogy mind az ítélkezési gyakorlat, mind az előkészítő munkák hangsúlyozzák, hogy a Brüsszel I. rendelet 15. cikke (1) bekezdése c) pontjának megfogalmazása szélesebb körű és általánosabb jellegű, mint a Brüsszeli Egyezmény 13. cikkének első bekezdése, „annak érdekében, hogy az új kommunikációs eszközökre és az elektronikus kereskedelem fejlődésére tekintettel a fogyasztók számára nagyobb védelmet biztosítsanak”. E tekintetben lásd: Ilsinger-ítélet (C-180/06, EU:C:2009:303), 50. pont; Pammer és Hotel Alpenhof ítélet (C-585/08 és C-144/09, EU:C:2010:740), 59. pont; Mühlleitner–ítélet (C-190/11, EU:C:2012:542), 38. pont. Lásd szintén: a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló tanácsi rendeletre vonatkozó javaslat, COM(1999) 348 végleges (HL 1999. C 376 E, 1. o.) 4.2. pontja.

33 — E tekintetben lásd: Magnus és Mankowski, i.m. 380. o. A Brüsszeli Egyezményben a „kifejezett vételi ajánlat” fogalma „fogyasztóhoz egyénileg, viszonteladó vagy házalás útján eljuttatott üzleti ajánlatokra” vonatkozik. Gabriel-ítélet (C-96/00, EU:C:2002:436), 44. pont.

34 — Pammer és Hotel Alpenhof ítélet (C-585/08 és C-144/09, EU:C:2010:740), 61. pont.

## V – **Végkövetkeztetések**

56. A fent kifejtett érvekre figyelemmel azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Bundesgerichtshof által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre a következőképpen válaszoljon:

„A Brüsszel I. rendelet 16. cikke (1) bekezdésének második fordulatával összefüggésben értelmezett 15. cikke (1) bekezdése c) pontjának második fordulatát úgy kell értelmezni, hogy az alapjogvita sajátos körülményei között az ugyanazon felek között korábban létrejött olyan szerződés fennállása, amely tekintetében tartalmi okozati összefüggés van, jelnek tekinthető annak megállapításához, hogy a szakmai tevékenység a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamra »irányul«, ezt a nemzeti bíróság rendelkezésére álló valamennyi információ fényében kell értékelni.

Ezenkívül, amennyiben a nemzeti bíróság arra a következtetésre jut, hogy a vállalkozó ajánlatot tett a fogyasztónak, meg kell állapítani, hogy az említett ajánlat a »bármilyen módon« fogalmába sorolható-e, amellyel a vállalkozó a tevékenységét a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamra irányíthatja.”